

З ЮРИДИЧНОЇ ПРАКТИКИ

Справа № 727/8977/17

Провадження № 2/727/264/18

РІШЕННЯ ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

12 квітня 2018 р. Шевченківський районний суд м. Чернівці в складі:
головуючого судді: Л. В. Яреми
при секретарі: Снігур З. Г.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні в залі суду м. Чернівці
цивільну справу за позовом ОСОБА_1 до Комунальної медичної уста-
нови «Міська поліклініка № 3», Чернівецької міської ради, ОСОБА_4 про
визнання дій незаконними та відшкодування моральної шкоди, –

Учасники справи:

Позивач: ОСОБА_1

Відповідач і представник Комунальної медичної установи «Міська
поліклініка № 3»: ОСОБА_4

Представники відповідача ОСОБА_4: ОСОБА_5, ОСОБА_6

Представник Чернівецької міської ради: ОСОБА_7

ВСТАНОВИВ:

Позивач ОСОБА_1 звернувся в суд з позовом до відповідачів Комуналь-
ної медичної установи (далі – КМУ) «Міська поліклініка № 3», Чернівецької
міської ради, ОСОБА_4 про визнання дій незаконними та відшкодування
моральної шкоди.

Свої позовні вимоги він обґрунтовує тим, що отримує медичну допомогу
та перебуває на медичному обліку за місцем свого проживання у місь-
кій поліклініці № 3. 7 березня 2016 р. головний лікар цієї поліклініки –

ОСОБА_4 надав письмову відповідь на запит адвоката В. М. Корнієнка, додатком до якої була ксерокопія його медичної картки, тобто головний лікар міської поліклініки № 3 ОСОБА_4 незаконно розкрив інформацію про стан здоров'я пацієнта без його відповідного дозволу.

Вважає, що головний лікар порушив законодавчу заборону на розкриття інформації про стан здоров'я пацієнта або факт проходження медичного обстеження пацієнта, завдавши йому моральної шкоди. Діями головного лікаря ОСОБА_4 грубо порушено його права на охорону конфіденційної інформації. Внаслідок незаконних дій ОСОБА_4 він не може бути впевненим в охороні своїх медичних даних: діагнозу за станом здоров'я, відомостей про обстеження та іншої інформації, які і надалі перебувають у віданні поліклініки, а також заклопотаний тим, чи не повідомить головний лікар третім особам інформацію про стан здоров'я його дружини. Вони не можуть довіряти міській поліклініці № 3 та вимушені будуть, у разі необхідності, шукати інший медичний заклад для отримання медичної допомоги. Така ситуація порушує їхній звичайний життєвий уклад, оскільки вони давно знайомі з конкретними лікарями міської поліклініки, а ті знають їх, їхні медичні дані і, зазвичай, надають кваліфіковану медичну допомогу швидко та всеохопно. Зазначив, що, згідно із загальновідомою практикою, жодна лікарня Чернівецької області не подає інформацію про свого пацієнта на запит адвоката, який не є адвокатом самого пацієнта, але відносно нього працівники міської поліклініки № 3 продемонстрували двоякі стандарти поведінки щодо захисту медичної таємниці: інформація про інших пацієнтів закрита для доступу, а відомості конкретно про нього стали відкритими внаслідок незаконних дій головного лікаря міської поліклініки №3 ОСОБА_4.

9 червня 2016 р. заявник звернувся до Чернівецької міської ради зі скаргою на незаконні дії ОСОБА_4, але йому було відмовлено у розгляді, а дії останнього визнано законними.

Враховуючи характер, обсяг і глибину своїх душевних страждань, морального дискомфорту, розмір заподіяної моральної шкоди заявник оцінює в 90000 гривень.

Просить визнати дії головного лікаря КМУ «Міська поліклініка № 3» ОСОБА_4 у формі надання письмової відповіді № 225 від 7 лютого 2016 р. на запит адвоката В. М. Корнієнка від 11 січня 2016 р. № 3–КМУ–3 в частині розголошення конфіденційної інформації щодо нього – незаконними, стягнути з КМУ «Міська поліклініка № 3» та Чернівецької міської ради у солідарному порядку на його користь як відшкодування заподіяної моральної шкоди 90000 грн.

Ухвалою Шевченківського районного суду м. Чернівці від 14 вересня 2017 р. відкрито провадження у цій справі.

Ухвалою Шевченківського районного суду м. Чернівці від 9 жовтня 2017 р. за клопотанням позивача ОСОБА_1 забезпечено докази, витребувано з КМУ «Міська поліклініка № 3» письмові докази у справі: копію наказу, розпорядження або іншого локального акта про прийняття на роботу

на посаду головного лікаря КМУ «Міська поліклініка № 3» – ОСОБА_4, належно завірену копію трудового договору чи контракту, на підставі якого був прийнятий на роботу головний лікар Комунальної медичної установи «Міська поліклініка № 3» ОСОБА_4, копію посадової інструкції, на підставі якої, провадить свою трудову діяльність головний лікар КМУ «Міська поліклініка № 3» ОСОБА_4, копію запиту адвоката В. М. Корнієнка та відповідних додатків, на підставі яких він отримав інформацію від КМУ «Міська поліклініка № 3» відносно ОСОБА_1, інформацію про притягнення до відповідальності за порушення трудової дисципліни головного лікаря КМУ «Міська поліклініка № 3» ОСОБА_4 протягом 2015–2016 рр.

У судовому засіданні позивач ОСОБА_1 позовні вимоги підтримав, просив позов задовольнити, пояснивши суду, що предметом його позову є надання медичної інформації про нього головним лікарем ОСОБА_4 адвокату В. М. Корнієнко у формі довідки від 7 березня 2016 р. на запит останнього. Головний лікар ОСОБА_4 як особа, яка, згідно зі законодавством, зобов'язана зберігати інформацію про стан здоров'я, безпідставно та незаконно таку конфіденційну інформацію розголосив і надав сторонній особі – адвокату В. М. Корнієнко без згоди пацієнта. Своїми незаконними діями головний лікар порушив право пацієнта на охорону та збереження конфіденційної інформації про стан його здоров'я, що, своєю чергою, порушило право на повагу до приватного та сімейного життя, гарантоване ст. 8 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Такими незаконними діями головного лікаря заявнику заподіяно моральної шкоди, відшкодування якої він просить стягнути солідарно з відповідачів – КМУ «Міська поліклініка № 3», Чернівецької міської ради.

Представник відповідача КМУ «Міська поліклініка № 3» і відповідач ОСОБА_4 у судовому засіданні позовні вимоги не визнав, просив відмовити в задоволенні позову, пояснив, що інформація, надана на запит адвоката В. М. Корнієнка, призначалася для використання в судовому засіданні.

Представники відповідача ОСОБА_4 – В. М. Корнієнко, ОСОБА_6 у судовому засіданні позовні вимоги не визнали, просили відмовити в задоволенні позову, посилаючись на те, що позовні вимоги не доведено, стан здоров'я позивача є належним, а тому розголошення відомостей, розкриття таємниці про стан здоров'я не відбулося, дійсно відповідь на запит адвоката було надано, хоча ОСОБА_4 цю відповідь не підписував. Адвокат зробив запит, діючи на підставі законів і Конституції України та з метою захисту прав інших осіб.

Представник відповідача Чернівецької міської ради ОСОБА_7 у судовому засіданні позовні вимоги не визнала, просила відмовити в задоволенні позову, посилаючись на те, що Управління охорони здоров'я Чернівецької міської ради звернулося до юридичного управління міської ради щодо надання правової оцінки діям головного лікаря КМУ «Міська поліклініка № 3» уже після того, як конфіденційна інформація, на думку позивача, була надана, а тому вважають, що ні управління охорони здоров'я, ні

юридичне управління міської ради жодної конфіденційної інформації не розголошували, а отже, жодної шкоди позивачу своїми діями не завдали. Засновник не відповідає за дії юридичної особи, якою є КМУ «Міська поліклініка № 3».

Заслухавши доводи сторін, допитавши свідка, дослідивши докази, суд вважає позов обґрунтованим і таким, що підлягає частковому задоволенню.

Згідно зі ст. 3 Конституції України, людина, її життя і здоров'я визнані в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Частина 2 ст. 32 Конституції України забороняє збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди.

Отже, лише фізична особа, якої стосується конфіденційна інформація, відповідно до конституційного та законодавчого регулювання права особи на збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації, має право вільно, на власний розсуд визначати порядок ознайомлення з нею інших осіб, держави та органів місцевого самоврядування, а також право на збереження її у таємниці.

Конституційне та законодавче регулювання права на невтручання в особисте та сімейне життя узгоджується з міжнародно-правовими актами. Так, у ст. 12 Загальної декларації прав людини 1948 р. записано, що ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність його житла, таємницю його кореспонденції або на його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист законом від такого втручання або таких посягань.

У Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. визначено, що кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції; органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб (ст. 8).

Міжнародним пактом про громадянські і політичні права 1966 р. встановлено, що ніхто не повинен зазнавати свавільного чи незаконного втручання в його особисте і сімейне життя, свавільних чи незаконних посягань на недоторканність його житла або таємницю його кореспонденції чи незаконних посягань на його честь і репутацію (п. 1 ст. 17).

Стаття 286 Цивільний кодекс України (далі – ЦК України) охороняє право фізичної особи на таємницю про стан її здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагноз, а також про відомості, одержані при її медичному обстеженні. Фізична особа зобов'язана утримуватися від поширення інформації, зазначеної у частині першій цієї статті, яка стала їй відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків або з інших джерел (ч. 1, 3 ст. 286 ЦК України).

Відповідно до ч. 1, 2 ст. 11 Закону України «Про інформацію», інформація про фізичну особу (персональні дані) – це відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована.

Забороняється збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та захисту прав людини.

До конфіденційної інформації про фізичну особу належать, зокрема, відомості про її національність, освіту, сімейний стан, релігійні переконання, стан здоров'я, а також її адреса, дата і місце народження.

Відповідно до ст. 20 Закону України «Про інформацію», за порядком доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом. Будь-яка інформація є відкритою, крім тієї, що віднесена законом до інформації з обмеженим доступом.

Інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова. Конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку, відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом (ч. 1, 2 ст. 21 Закону України «Про інформацію»).

Стаття 10 Закону України «Про доступ до публічної інформації» зобов'язує розпорядника інформації використовувати її лише з метою та у спосіб, визначений законом.

Згідно зі ст. 39-1 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», пацієнт має право на таємницю про стан свого здоров'я, факт звернення за медичною допомогою, діагноз, а також про відомості, одержані при його медичному обстеженні. Забороняється вимагати та надавати за місцем роботи або навчання інформацію про діагноз і методи лікування пацієнта.

Стаття 40 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» забороняє медпрацівникам розголошувати відомості про стан здоров'я пацієнта: медичні працівники та інші особи, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя громадянина, не мають права розголошувати ці відомості, крім передбачених законодавчими актами випадків.

Судом встановлено, що ОСОБА_1 проживає в АДРЕСА_1 та перебуває на медичному обліку за місцем проживання у КМУ «Міська поліклініка № 3».

11 січня 2016 р. адвокат В. М. Корнієнко на підставі ст. 1–6, 19–20, 23–24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», у зв'язку з наданням юридичної допомоги потерпілому ОСОБА_9 у справі про дорожньо-транспортну пригоду, надіслав запит у КМУ «Міська поліклініка № 3»,

в якому просив повідомити інформацію та надати копії документів щодо проходження обстеження ОСОБА_1 для отримання посвідчення водія та якої категорії, якщо проходив медичний огляд, повідомити для якої категорії транспортних засобів було надано дозвіл, чи було встановлено під час медичного обстеження будь-які обмеження для керування транспортними засобами, «керування в окулярах», інше, повідомити П. І. Б. лікарів та інших медичних працівників, які проводили медичний огляд ОСОБА_1 в 2000–2008 рр. та встановили обмеження в керуванні транспортними засобами, повідомити дату видачі та номер довідки про медичне обстеження ОСОБА_1, чи відомо, де зберігається довідка про медичне обстеження, чи було рекомендовано під час медичного обстеження ОСОБА_1 проходити лікування у медичних закладах за виявленим обмеженням, чи знаходяться в архіві установи інформація/медичні документи про проходження обстеження/лікування ОСОБА_1 в 2000–2015 рр. в інших медичних закладах, чи зберігаються в архіві медичні документи відносно ОСОБА_1 про проходження в 2000–2015 рр. медичного обстеження/лікування, чи було повідомлено ОСОБА_1 в 2000–2008 рр. після медичного обстеження про наявні/ виявлені обмеження для керування транспортними засобами, чи зафіксовано в особистій медичній картці зазначені обмеження, надати копії документів, які підтверджують відповідь (а. с. 126–130).

Свідок ОСОБА_9 суду підтвердив, що йому надавав правову допомогу адвокат В. М. Корнієнко при розгляді у Шевченківському районному суді м. Чернівці справи про притягнення до адміністративної відповідальності ОСОБА_1 з приводу вчинення дорожньо-транспортної пригоди, яка сталася 28 жовтня 2015 р. та учасником якої був і сам свідок. Під час слухання справи ОСОБА_1 примружувався. Він особисто відносив запит адвоката В. М. Корнієнко в поліклініку, відповіді на запит він не бачив та не отримував.

Головний лікар КМУ «Міська поліклініка № 3» ОСОБА_4 на запит адвоката В. М. Корнієнко від 11 січня 2016 р. за № 3-КМУ-3 надав відповідь від 7 березня 2016 р. про те, що ОСОБА_1, ІНФОРМАЦІЯ_2, мешканець м. Чернівці, вул. Південно-Кільцева, 6/137, проходив медичний огляд (для медичної довідки про придатність до керування транспортним засобом) у 2007 р., додатком до цієї відповіді була ксерокопія медичної картки огляду водія ОСОБА_1 (а. с. 26–27).

ОСОБА_1 подав скаргу від 9 червня 2016 р. до Управління охорони здоров'я Чернівецької міської ради, в якій просив притягнути до дисциплінарної відповідальності головного лікаря КМУ «Міська поліклініка № 3» ОСОБА_4 та накласти дисциплінарне стягнення у формі звільнення за незаконне розголошення лікарської таємниці про стан його здоров'я (а. с. 34–38).

1 липня 2016 р. ОСОБА_4 за суттю скарги ОСОБА_1 надав начальнику управління охорони здоров'я Чернівецької міської ради ОСОБА_10 пояснення, в якому повідомив, що 7 березня 2016 р. за № 225 на запит

адвоката В. М. Корнієнка було подано відповідь, призначену для застосування в адміністративній справі, разом із відповіддю подано копію медичної картки огляду водія транспорт у № 108993/77 від 8 лютого 2007 р., яка не містить конфіденційної інформації про стан здоров'я ОСОБА_1, а лише підтверджує придатність особи до безпечного керування транспортним засобом. Копія медичної карти надана лише для застосування у судовому процесі (а. с. 41).

Згідно з відповіддю Управління охорони здоров'я Чернівецької міської ради від 11 липня 2016 р. № К-125, ОСОБА_1 повідомлено про розгляд його скарги, юридичне управління міської ради вважає, що, надаючи інформацію щодо медичної картки огляду водія, головний лікар КМУ «Міська поліклініка № 3» ОСОБА_4 діяв у межах чинного законодавства (а. с. 39–40).

Однак суд вважає, що факт розголошення головним лікарем КМУ «Міська поліклініка № 3» ОСОБА_4 конфіденційної інформації про стан здоров'я ОСОБА_1, про проходження ним медичного обстеження без його згоди третім особам – адвокату В. М. Корнієнко, є порушенням прав, свобод і законних інтересів людини і приписів Конституції України, вимог інформаційного та медичного законодавства.

Головний лікар ОСОБА_4 як розпорядник інформації про стан здоров'я пацієнта ОСОБА_1 його згоди і дозволу на її використання і поширення не отримував, а тому, надавши на запит адвокату В. М. Корнієнко конфіденційну інформацію про стан здоров'я та обстеження ОСОБА_1, діяв незаконно, усупереч вимогам перелічених норм права.

У рішенні Конституційного Суду України від 20 січня 2012 р. № 2-рп/2012 зазначено, що, відповідно до ч. 1 та 2 ст. 32 Основного Закону України, ніхто не може зазнавати втручання у його особисте і сімейне життя, тобто заборонено використовувати та поширювати конфіденційну інформацію про особу без її згоди. Лише фізична особа, якої стосується конфіденційна інформація, має право вільно на власний розсуд визначати порядок ознайомлення з нею інших осіб, держави та органів місцевого самоврядування, а також право на збереження її у таємниці.

Згідно з рішенням Конституційного Суду України від 30 жовтня 1997 р. № 5 у справі Устименка, медична інформація, тобто свідчення про стан здоров'я людини та її історія хвороби, за своїм правовим режимом належить до конфіденційної інформації.

Стаття 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод декларує захист від втручання в приватне життя особи: розповсюдження конфіденційної інформації про стан здоров'я людини без її згоди є безумовним, протиправним втручанням в її приватне життя.

Відповідно до ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р., суди під час розгляду справ застосовують Конвенцію та практику суду як джерела права. Це означає, що, розглядаючи справи у національних судах, можна застосовувати усі рішення Європейського суду з прав людини

(ЄСПЛ), в тому числі ті, що прийняті не щодо України, як аргументацію своєї правової позиції. Причому використовувати можна не лише резолютивну частину, а й окремі висновки, сформульовані ЄСПЛ.

Норма ст. 40 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» визначає збереження лікарської таємниці як один із найважливіших деонтологічних принципів. Також медичні працівники зобов'язані дотримуватись вимог професійної етики. У ст. 78 цього Закону закріплені професійні обов'язки медичних працівників, зокрема в п. «г» – обов'язок зберігати лікарську таємницю.

У тексті Клятви лікаря, затвердженому Указом Президента від 15 червня 1992 р., закріплено обов'язок лікаря зберігати лікарську таємницю і не використовувати її на шкоду людині.

У контексті цього, у рішенні ЄСПЛ у справі «М. С. проти Швеції» від 27 серпня 1997 р. зазначено, що конфіденційність відомостей про здоров'я є основним принципом правової системи держав – учасниць Конвенції. Національне законодавство повинно забезпечувати нерозголошення відомостей про стан здоров'я, якщо це не відповідає ст. 8 згаданої Конвенції. Охорона відомостей особистого характеру, особливо медичної інформації, має основоположне значення для здійснення права на повагу до приватного та сімейного життя.

У Рішенні у справі «З. проти Фінляндії» («Z. v. Finland») ЄСПЛ наголосив, що захист персональних даних – у цій справі медичного характеру – має фундаментальне значення для реалізації особою свого права на повагу до приватного та сімейного життя. Відповідно, держава зобов'язана визначити ефективні гарантії, аби запобігти оприлюдненню такої інформації. Суд бере до уваги фундаментальне значення захисту персональних даних, причому не лише медичних, для здійснення права на повагу до приватного та сімейного життя, як це гарантує ст. 8 Конвенції. Повага до конфіденційної інформації про фізичний стан є важливим принципом у правових системах усіх держав – учасниць Конвенції. Суттєво важлива не тільки повага до особистого життя пацієнтів, але також їхня довіра до представників медичної професії і служби охорони здоров'я загалом. Без такого захисту ті, хто потребує медичної допомоги, можуть утриматися від надання інформації особистого чи інтимного характеру, необхідної для успішного лікування, і навіть від звернення за такою допомогою, ставлячи під загрозу своє здоров'я, а у випадку інфекційних хвороб – і здоров'я суспільства. Внутрішнє законодавство повинно надавати належні гарантії для запобігання поширенню або розголошенню таких відомостей про здоров'я людини, що не сумісні з гарантіями ст. 8 Конвенції.

Предметом оскарження у цій справі є також порушення лікарської таємниці працівниками медичних закладів, коли вони надають на запити інформацію, на отримання якої запитувачі не мають права.

Показовим у цьому плані є рішення ЄСПЛ від 6 червня 2013 р. у справі «ОСОБА_11 та інші проти Росії». Суд зазначив, що порушення права на

невтручання в особисте життя, гарантоване ст. 8 Конвенції про захист прав та основоположних свобод, полягало в тому, що інформація про відмову заявників від переливання крові була надана комітетом охорони здоров'я на запит прокуратури. Запит на цю інформацію прокуратура подавала в межах розслідування діяльності релігійної організації, членами якої були заявники. Суд визнав не виправданим таке втручання в особисте життя заявників і зобов'язав Росію виплатити громадянкам ОСОБА_12 та ОСОБА_11 компенсацію в сумі 5000 євро (6622 долари США) кожній. Російські правоохоронні органи без дозволу згаданих осіб отримали їхню особисту медичну документацію. Суд визнав такі дії порушенням фундаментального права на недоторканність приватного життя й охарактеризував це право як «особливо важливий принцип», гарантований Європейською конвенцією.

Згідно зі ст. 23 ЦК України, особа має право на відшкодування моральної шкоди, заподіяної внаслідок порушення її прав. Моральна шкода полягає у фізичному болю та стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я; у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів її сім'ї чи близьких родичів; у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку із знищенням чи пошкодженням її майна; у приниженні честі та гідності фізичної особи, а також ділової репутації фізичної або юридичної особи.

Моральна шкода відшкодовується грошми, іншим майном або в інший спосіб.

Розмір грошового відшкодування моральної шкоди визначається судом залежно від характеру правопорушення, глибини фізичних і душевних страждань, погіршення здібностей потерпілого або позбавлення його можливості їх реалізації, ступеня вини особи, яка заподіяла моральну шкоду, якщо вина є підставою для відшкодування, а також з урахуванням інших обставин, які мають істотне значення.

При визначенні розміру відшкодування враховуються вимоги розумності і справедливості.

Моральна шкода відшкодовується незалежно від майнової шкоди, яка підлягає відшкодуванню, та не пов'язана з розміром цього відшкодування.

Моральна шкода відшкодовується одноразово, якщо інше не передбачено договором або законом.

Згідно з ч. 1 ст. 1167 ЦК України, моральна шкода, заподіяна фізичній або юридичній особі неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю, відшкодовується особою, яка її заподіяла, за наявності її вини, крім випадків, передбачених ч. 2 цієї статті.

Відповідно до ч. 1 ст. 1172 ЦК України, юридична або фізична особа відшкодовує шкоду, заподіяну її працівником під час виконання ним своїх трудових (службових) обов'язків.

Головний лікар ОСОБА_4 вчинив незаконні дії з розголошення конфіденційної інформації про стан здоров'я та проходження медичного обсте-

ження ОСОБА_1 без його згоди, з використанням посадового становища, а тому відповідачем є юридична особа КМУ «Міська поліклініка № 3», з якою ОСОБА_4 перебуває в трудових відносинах.

Згідно з розпорядженням секретаря Чернівецької міської ради ОСОБА_13 № 858-к від 12 грудня 2012 р., внесено зміни в трудовий контракт Чернівецької міської ради з ОСОБА_4 – головним лікарем КМУ «Міська поліклініка № 3», його викладено в поточній редакції від 1 січня 2013 р. № 1342, на термін від 1 січня 2013 р. до 31 березня 2016 р. Додатком до цього розпорядження є трудовий контракт від 1 січня 2013 р. № 1342 (а. с. 190, 191–193).

Відповідно до розпорядження № 288-к від 31 березня 2016 р. Чернівецького міського голови, ОСОБА_4 призначено головним лікарем КМУ «Міська поліклініка № 3», що належить до комунальної власності територіальної громади м. Чернівців, за трудовим контрактом (строковим трудовим договором) у редакції від 1 квітня 2016 р. № 1639, на термін від 1 квітня 2016 р. до 31 березня 2021 р., за його згодою. Додаток до розпорядження – сам трудовий договір від 1 квітня 2016 р. № 1639 (а. с. 121–124, 125).

Щодо позовної вимоги позивача про стягнення моральної шкоди солідарно з відповідачів КМУ «Міська поліклініка № 3» та Чернівецької міської ради суд вважає, що моральну шкоду, заподіяну позивачу порушенням його цивільного права, слід стягнути з відповідача юридичної особи КМУ «Міська поліклініка № 3», з якою головний лікар ОСОБА_4 перебуває в трудових відносинах.

Вимога про стягнення моральної шкоди з Чернівецької міської ради, яка є засновником КМУ «Міська поліклініка № 3», не підлягає задоволенню, оскільки засновник не несе відповідальності за шкоду, спричинену працівниками, які перебувають у трудових відносинах з юридичною особою, при виконанні своїх обов'язків.

У пунктах 3, 9 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 р. № 4 (зі змінами та доповненнями) «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди» судам роз'яснено, що під моральною шкодою слід розуміти втрати немайнового характеру внаслідок моральних чи фізичних страждань або інших негативних явищ, заподіяних фізичній чи юридичній особі незаконними діями або бездіяльністю інших осіб.

Розмір відшкодування моральної (немайнової) шкоди суд визначає залежно від характеру та обсягу страждань (фізичних, душевних, психічних тощо), яких зазнав позивач, характеру немайнових втрат (їх тривалості, можливості відновлення тощо) та з урахуванням інших обставин. Зокрема, враховуються характер, обсяг і глибина душевних страждань позивача, моральний дискомфорт, втрата довіри до медичного закладу. При цьому суд виходить із засад розумності, виваженості та справедливості і визначає розмір моральної шкоди в 2000 гривень, який слід стягнути з КМУ «Міська поліклініка № 3» на користь позивача.

На підставі викладеного, ст. 3, 32 Конституції України, ст. 23, 286, 1167, 1172 ЦК України, п. 3, 9 Постанови Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 р. № 4 (зі змінами та доповненнями) «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди», ст. 11, 20, 21 Закону України «Про інформацію», ст. 39-1, 40, 78 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», керуючись ст. 4, 10, 11, 12, 13, 258–259, 263–265 та ст. 4, 10, 11, 12, 13, 258–259, 263–265, 268 ЦПК України, суд, –

вирішив:

Позов ОСОБА_1 задовольнити частково.

Визнати дії головного лікаря КМУ «Міська поліклініка № 3» ОСОБА_4 щодо надання письмової відповіді № 225 від 7 лютого 2016 року на запит адвоката Вячеслава Миколайовича Корнієнка від 11 січня 2016 р. № 3-КМУ-3 в частині розголошення конфіденційної інформації щодо ОСОБА_1 незаконними.

Стягнути з КМУ «Міська поліклініка № 3» на користь ОСОБА_1 моральну шкоду в сумі 2000 (дві тисячі) гривень.

У решті позовних вимог відмовити.

Рішення може бути оскаржене в апеляційному порядку до апеляційного суду Чернівецької області через Шевченківський районний суд м. Чернівці шляхом подання апеляційної скарги протягом тридцяти днів з дня його проголошення. Учасник справи, якому повне рішення суду не було вручене у день його проголошення або складення, має право на поновлення пропущеного строку на апеляційне оскарження, якщо апеляційна скарга подана протягом тридцяти днів з дня вручення йому повного рішення суду.

Повний текст рішення складено 18 квітня 2018 р.

Суддя

Л. В. ЯРЕМА

ПОСТАНОВА ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

9 серпня 2017 р. м. Київ Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України у складі:

головуючого Сімоненко В.М.,

суддів: Гуменюка В.І., Романюка Я.М.,

розглянувши в судовому засіданні справу за позовом ОСОБА_1 до Державної установи «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків Національної академії медичних наук України», ОСОБА_2, треті особи: ОСОБА_3, управління служб у справах дітей Департаменту праці та соціальної політики Харківської міської ради про визнання дій лікаря-психіатра та документів незаконними за заявою ОСОБА_3 про перегляд ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 6 червня 2016 р.,

встановила:

У листопаді 2015 р. ОСОБА_1 звернувся до суду з позовом, в якому просив заборонити здійснювати нагляд і подальше надання психіатричної допомоги лікарем-психіатром ОСОБА_2 дитині ОСОБА_4, визнати незаконними дії цього лікаря щодо заведення амбулаторної картки хворого, огляду дитини та надання амбулаторної допомоги, скасувати медичну картку ОСОБА_4, визнати такою, що не відповідає дійсності, виписку з історії хвороби НОМЕР_1 від 6 жовтня 2015 р. відносно дитини ОСОБА_4, посилаючись на те, що дії лікаря-психіатра щодо заведення амбулаторної картки хворого, огляду дитини та надання амбулаторної допомоги без згоди батька та без повідомлення його як батька є такими, що порушують вимоги законодавства, зокрема ст. 11 Закону України «Про психіатричну допомогу» щодо правил надання психіатричної допомоги неповнолітнім дітям без згоди обох батьків, а також його особисті права та права дитини на їх спілкування.

Рішенням Московського районного суду м. Харкова від 23 грудня 2015 р. позов ОСОБА_1 задоволено в повному обсязі; вирішено питання про розподіл судових витрат.

Ухвалою Апеляційного суду Харківської області від 29 березня 2016 р. рішення Московського районного суду м. Харкова від 23 грудня 2015 р. залишено без змін.

Ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 6 червня 2016 р. у відкритті касаційного провадження відмовлено.

У вересні 2016 р. ОСОБА_3 звернулася до Верховного Суду України про перегляд ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 6 червня 2016 р. і просила скасу-

вати ухвалені у справі судові рішення та надіслати справу на новий розгляд до суду першої інстанції, посилаючись на неоднакове застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, а саме ст. 16 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), ч. 2 ст. 11 та ч. 1 ст. 12 Закону України «Про психіатричну допомогу», що спричинило ухвалення різних за змістом судових рішень стосовно подібних правовідносин.

На підтвердження підстави подання заяви про перегляд судового рішення заявниця посилається на ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 27 липня, 29 лютого 2016 р., а також ухвали Верховного Суду України від 10 лютого, 10 листопада 2010 р., в яких, на її думку, зазначені норми права застосовані по-іншому.

Заслухавши суддю-доповідача, перевіrivши наведені в заяві доводи, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України дійшла висновку, що заява підлягає частковому задоволенню з таких підстав.

Відповідно до ст. 353 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України), Верховний Суд України переглядає судові рішення у цивільних справах виключно з підстав і в порядку, встановлених цим Кодексом.

Згідно зі ст. 355 ЦПК України, заява про перегляд судових рішень у цивільних справах може бути подана з підстави неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що спричинило ухвалення різних за змістом судових рішень стосовно подібних правовідносин.

Під час розгляду справи суди установили, що ОСОБА_4 народилася ІНФОРМАЦІЯ_1. У свідоцтві про її народження батьками вказані ОСОБА_1 та ОСОБА_3.

Між батьками ОСОБА_4 склалися неприявні стосунки.

У вересні 2015 р. ОСОБА_3 звернулася із заявою про проведення психіатричного огляду дитини до Державної установи «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України», де в поліклініці була прийнята лікарем-психіатром ОСОБА_2, яка здійснила консультативний огляд дитини ОСОБА_4 та завела на неї картку амбулаторного хворого НОМЕР_1 від 18 вересня 2015 р.

6 жовтня 2015 р., лікар-психіатр ОСОБА_2 провела повторний огляд малолітньої дитини ОСОБА_4 та надала виписку НОМЕР_1, у якій рекомендувала, в тому числі, «виключення психотравмуючого фактора (присутності батька)».

24 листопада 2015 р. відповідач – Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України – звернувся до опікунської ради Адміністрації Дзержинського району Харківської міської ради з клопотанням про вирішення питання правомірності консультативного огляду дитини у зв'язку з

відсутністю згоди батька, однак доказів того, що орган опіки це клопотання розглянув, відповідно до вимог ст. 11, 12 Закону України «Про психіатричну допомогу», матеріали справи не містять.

Задовольняючи позовні вимоги в частині визнання дій лікаря незаконними, суд першої інстанції, з висновками якого погодилися й суди апеляційної та касаційної інстанцій, виходив з того, що проведення медичного огляду малолітньої дитини з порушенням положень ст. 12 Закону України «Про психіатричну допомогу» без згоди двох батьків призвело до порушення прав малолітньої особи на отримання психіатричної допомоги.

Водночас, ухвалюючи рішення про скасування медичної документації, суд виходив з того, що права особи можуть бути захищені в обраний позивачем спосіб.

Натомість в ухвалах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 27 липня, 29 лютого 2016 р. і в ухвалі Верховного Суду України від 10 лютого 2010 р., на які як на приклад неоднакового застосування норм матеріального права посиляється заявниця, суд касаційної інстанції, залишаючи в силі рішення судів попередніх інстанцій, якими відмовлено позивачам у скасуванні записів та/або знищенні амбулаторних карток, погодився з їх висновками про те, що заведена картка, як і вчинені в ній записи, мають лише інформативний характер щодо проведення огляду, не зумовлюють будь-яких негативних наслідків і така документація не є юридичним актом, а тому оформлення відповідної медичної документації не порушує вимог чинного законодавства, оскільки загальний перелік способів захисту цивільних прав та інтересів містить ст. 16 ЦК України, а такий спосіб захисту, як визнання записів та/або знищення амбулаторних карток, зазначеними нормами не передбачено.

Отже, порівняння судових рішень свідчить про наявність неоднакового застосування судами положень ст. 16 ЦК України в частині розгляду позову про визнання недійсними медичних документів, що спричинило ухвалення різних за змістом судових рішень стосовно подібних правовідносин.

Водночас у наданих для порівняння судових рішеннях Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ зроблені такі висновки:

1) в ухвалі від 10 листопада 2010 р. колегія суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України розглядала позовні вимоги про визнання недійсними дій щодо взяття на психіатричний облік;

2) в ухвалі від 27 липня 2016 р. колегія Суддів судової палати у цивільних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ ухвалила судові рішення за позовом про визнання незаконним листа головного лікаря;

3) в ухвалі від 29 лютого 2016 р. розглядалась справа за позовом про відшкодування моральної шкоди та зобов'язання вчинити певні дії;

4) в ухвалі від 10 лютого 2010 р. суддею Вищого спеціалізованого суду України відмовлено у відкритті касаційного провадження у справі за позовом про зобов'язання знищити амбулаторну картку.

Отже, порівняння наданих судових рішень з судовими рішеннями, щодо яких подано заяву про перегляд, свідчить про те, що вони ухвалені за позовними заявами з різними позовними вимогами, що не свідчить про неоднакове застосуваннями судами касаційної інстанції норм ст. 11 та ст. 12 Закону України «Про психіатричну допомогу», а тому в цій частині заяви слід відмовити.

Вирішуючи питання про неоднакове застосування судами норм ст. 16 ЦК України, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України виходить з такого.

За змістом ч. 9 ст. 11 Закону України «Про психіатричну допомогу» дані психіатричного огляду з висновком про стан психічного здоров'я особи, а також причини звернення до лікаря-психіатра та медичні рекомендації фіксуються у медичній документації.

Відповідно до п. 2 Інструкції щодо заповнення форми первинної облікової документації № 025/о «Медична карта амбулаторного хворого №__», затвердженої Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14 лютого 2012 р. № 110, форма № 025/о є основним первинним медичним документом хворого, який лікується амбулаторно або вдома, і заповнюється на усіх хворих при зверненні у заклад охорони здоров'я, який надає амбулаторно-поліклінічну допомогу.

Згідно з п. 2 Інструкції щодо заповнення форми первинної облікової документації № 027/о «Виписка із медичної карти амбулаторного (стаціонарного) хворого», затвердженої Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14 лютого 2012 р. № 110, форму № 027/о заповнюють лікарі закладів охорони здоров'я, які надають амбулаторно-поліклінічну допомогу, при направленні хворого на консультацію в інші заклади охорони здоров'я, на стаціонарне лікування та лікарі стаціонарів при виписці або у випадку смерті хворого.

Відповідно до ст. 16 ЦК України, кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого особистого немайнового або майнового права та інтересу. Способами захисту цивільних прав та інтересів можуть бути, зокрема, припинення дії, яка порушує право; відновлення становища, яке існувало до порушення; визнання незаконними рішення, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб. Суд може захистити цивільне право або інтерес іншим способом, що встановлений договором або законом.

При цьому положеннями ст. 32 Закону України «Про психіатричну допомогу» передбачено, що до власника психіатричного закладу або власника психоневрологічного закладу для соціального захисту чи спе-

ціального навчання, або уповноваженого ними органу, або до вищестоящих органів (вищестоящих посадових осіб), або до суду можуть бути оскаржені саме рішення, дії чи бездіяльність осіб, які порушують права свободи та законні інтереси громадян при наданні їм психіатричної допомоги.

Юридичним актом, який може бути оскаржений у судовому порядку, є офіційний письмовий документ державного чи іншого органу (посадової особи), виданий у межах його компетенції, визначеної законом, який має точно визначені зовнішні реквізити та породжує певні правові наслідки, створює юридичний стан, спрямований на регулювання суспільних відносин, має обов'язковий характер для суб'єктів цих відносин, поширює свою чинність на певний час, територію, коло суб'єктів. Медична документація таким критеріям не відповідає.

Отже, за системним аналізом положень ст. 16 ЦК України та ст. 32 Закону України «Про психіатричну допомогу», особа або її представник може оскаржити лише рішення, дії та бездіяльність осіб, які порушили її права на психіатричну допомогу. Інших способів захисту права законодавством не передбачено.

Окрім того, як впливає з позовної заяви, зазначена медична документація є одним з доказів при розгляді справи щодо місця проживання дитини та участі в її вихованні і підлягає оцінці поряд з іншими доказами у справі.

Отже, ухвалені у справі рішення судів першої, апеляційної та касаційної інстанцій у частині задоволення позовних вимог про скасування медичної документації підлягають скасуванню з ухваленням у цій частині нового рішення про відмову в позові; у решті рішення судів першої, апеляційної та касаційної інстанцій слід залишити без змін.

Керуючись п. 1 ч. 1 ст. 355, ч. 1 ст. 360², п. 1 ч. 1 ст. 360³, ч. 1 ст. 360⁴ ЦПК України, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України

постановила:

Заяву ОСОБА_3 про перегляд ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 6 червня 2016 р. задовольнити частково.

Рішення Московського районного суду м. Харкова від 23 грудня 2015 р., ухвалу Апеляційного суду Харківської області від 29 березня 2016 р. та ухвалу Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 6 червня 2016 р. в частині скасування медичної амбулаторної картки НОМЕР_1 хворого ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_1 народження та виписки з історії хвороби 6 жовтня 2015 р. скасувати, ухвалити в цій частині нове рішення про відмову в позові.

В іншій частині рішення Московського районного суду м. Харкова від 23 грудня 2015 р., ухвалу Апеляційного суду Харківської області від

29 березня 2016 р. та ухвалу Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 6 червня 2016 р. залишити в силі.

Постанова Верховного Суду України є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій п. 3 ч. 1 ст. 355 Цивільного процесуального кодексу України.

Головуючий

Судді:

В. М. Сімоненко

В. І. Гуменюк

Н. П. Лященко

Л. І. Охрімчук

Я. М. Романюк